

Interne memo

Z.15492/INT.06402

Aan : College en gemeenteraad van Haren
Van : R. Bresser
Betreft : Zienswijzen IHP 2018-2021
Datum : 25 oktober 2017

Inleiding

Het IHP 2018-2021 is in concept voorgelegd aan de besturen met schoollocaties in Haren. Het IHP is in het OOGO van 19 september jl. aan de aanwezige vertegenwoordigers van de schoolbesturen toegelicht. In het OOGO en na het OOGO zijn zienswijzen op het IHP 2018-2021 ingediend. In het voorliggend memo zijn de ingediende inhoudelijke zienswijzen en de reactie hierop namens de gemeente Haren weergegeven. De gemaakte tekstuele opmerkingen zijn hieronder niet separaat vermeld, maar zijn verwerkt in het IHP.

	Openbaar Onderwijs Groningen	
1.	In het document een hoofdstuk na de inleiding invoegen over visie en ontwikkelingen op huisvesting, zoals uitgewerkt in de inleiding van Remco en daar verwijzen naar het document van de PO-VO-raad en VNG van december 2016, sheet BDB etc. dan wel opnemen in het hoofdstuk ontwikkelingen. Dat laatste is niet logisch in de opbouw van het stuk. Misschien hoofdstuk 4 en 5 naar voren plaatsen met verwerken van de gegevens van de inleiding tijdens het OOGO	Voor de leesbaarheid van het IHP is ervoor gekozen eerst de huidige situatie van het onderwijs in Haren toe te lichten, alvorens de ontwikkelingen en visie worden beschreven. Voor de lezer is dan inzichtelijk welke scholen er in Haren zijn, voordat de ontwikkelingen worden toegelicht die soms ook betrekking hebben op één of meer specifieke scholen.
2.	Blz. 4: zijn de uitkomsten van het onderzoek naar de Rummerinkhof al bekend?	Er ligt een concept-rapportage, die aantoont dat levensduurverlengende renovatie financieel haalbaar kan zijn. Er is nog een aantal punten die nog met Stichting Baasis besproken moeten worden. Tevens wordt de verkeerssituatie nader onderzocht, alvorens de definitieve conclusies van het haalbaarheidsonderzoek kunnen worden vastgesteld.
3	Blz. 5: Graag een procedure opnemen over de wijze van omgaan met de zienswijzen van de besturen, zodat duidelijk is waarom zienswijzen wel of niet worden meegenomen naar de raad.	De procedure wordt in het IHP toegelicht. Inhoudelijke argumentatie over het al dan niet verwerken van zienswijzen is in voorliggend document verwerkt.
4	Blz. 7: juridische status IHP: Het IHP is geen juridisch document, terwijl daar op andere fronten ook op aangedrongen wordt. In het huisvestingsvoorstel van de PO-raad,	Het huisvestingsvoorstel van VNG, PO-raad en VO-raad heeft nog geen juridische status, omdat dit nog niet verwerkt is in de wetgeving. Op dit moment is het huisvestingsvoorstel

	VNG en VO-raad van 14 december 2016 wordt deze kwestie ook aangekaart, evenals de discussie over de toekomst van de kwaliteit van de huisvesting. Het zou goed zijn de visie van dit breed bestuurlijk gedragen stuk mee te nemen in de visie.	ons inziens onvoldoende concreet om integraal in te voeren en hierop financiële toezeggingen te verlangen van zowel schoolbestuur als gemeente. Op projectniveau wordt in de voorgestelde oplossingen onderzocht of het handelen conform het huisvestingsvoorstel tot meerwaarde leidt. Dit was overigens zonder het huisvestingsakkoord ook evenzeer mogelijk geweest. Het huisvestingsakkoord is ter informatie als bijlage aan het IHP toegevoegd.
5.	Blz. 11: er is nog een discussie gaande met Openbaar Onderwijs Groningen over de berekening van de vaste voet over het V(s)O. Wat is de stand van zaken?	Na consultatie van de VNG is de ruimtebehoefteberekening aangepast en wordt voor een hoofdvestiging een vaste voet per onderwijssoort toegekend. De berekening is aangepast.
6.	Blz. 11: Maartenscollege heeft ook TL-onderwijs in het aanbod.	Dit is in het IHP aangepast.
7.	Blz. 16: GPR gebouw4 opnemen naast frisse scholen. GPR vult frisse scholen aan met materiaalgebruik en toekomstwaarde. Beide documenten zijn ook geïntegreerd in een nieuw document (Zie https://www.rvo.nl/file/we-rapport-8802-frisse-scholen-pve-2015-en-gpr-gebouwpdf)	Er is veel overlap tussen GPR gebouw en PvE frisse scholen. Niet alle thema's uit het PvE frisse scholen komen terug in GPR. Ook is de GPR-methodiek minder gedetailleerd en deze gaat uit van een te behalen score per thema. Bij voorschrijven van de GPR zal een ambitie geformuleerd moeten worden. Door de gemeente is besloten één 'meetlat' voor de kwaliteit van schoolgebouwen te hanteren in de vorm van het PvE frisse scholen, omdat deze specifiek op schoolgebouw geënt is. Het combineren van twee kwaliteitsreferenties met verschillend detailniveau maakt het ons inziens onnodig complex.
8.	Blz. 18: aardbevingsbestendigheid actualiseren cf. NPR 9998 n nieuwe contourlijn (30 juni 2016)	De nieuwe contourenkaart is van 15 juni 2017. De tekst van het IHP is hierop aangepast.
	Kentalis	
9.	De SO Guyotschool en VSO Guyotschool zijn als één opgevoerd in het overzicht terwijl dit twee verschillende scholen zijn.	Dit is in het IHP aangepast.
	Stichting Baasis	
10.	Het concept-IHP geeft een goed beeld van de totale omvang van de diversiteit van het onderwijs dat in de gemeente Haren is gehuisvest en voor welke huisvestingsopgave de gemeente de komende jaren staat.	

	<p>Het is indrukwekkend dit te lezen en we waarderen dat de gemeente dit integraal aanpakt en kaart brengt. Ook is het goed te constateren dat de gemeente goed kijkt naar de ontwikkelingen van de bouwmarkt op dit moment. De normatieve budgetten zijn niet toereikend en het is goed om te weten dat er wordt gewerkt met de huidige ontwikkelingen. Dit voorkomt een hoop 'gedoe' aan de achterkant. Uit de berichtgeving weten we dat niet iedere gemeente in den lande dit zo oppakt. Dank daarvoor!</p>	
11.	<p><i>Status Integraal Huisvestings Plan (2.3)</i> Er wordt aangegeven dat het IHP geen juridische status heeft. Sec genomen begrijpen we dat er geen sprake is van een beschikking. Dat kun je als een beperking zien, maar we zien dit niet zo. Het geeft de mogelijkheden voor een dynamische ontwikkeling van de individuele plannen met maatwerk mogelijkheden. We zien echter het IHP wel als richting en maatgevend voor de verdere concrete uitwerking van de individuele plannen waar niet zonder meer vanaf kan worden geweken. Ziet het college c.q. de raad dit ook zo?</p>	<p>Het IHP wordt door het college ook als richting en maatgevend gezien. In paragraaf 2.3 is aangegeven dat het schoolbestuur ervan uit kan gaan dat het IHP bij gelijkblijvende omstandigheden conform het plan wordt uitgevoerd.</p>
12.	<p><i>Het jaarlijks vast te stellen huisvestingsprogramma (2.4)</i> Toevoegen aan prioriteit 1: □ veiligheid (zie ook aardbevingsbestendig bouwen); □ herstel en vervanging in verband met schade onder prioriteit 1 brengen in plaats van 2: brand is bijvoorbeeld ook schade en dit kan niet wachten.</p>	<p>Een onveilig of door brand of andere calamiteit getroffen school die vanuit veiligheidsoogpunt niet meer gebruikt kan worden leidt per direct tot een capaciteitsprobleem dat als prioriteit 1 moet worden opgelost. Voor de volledigheid is het herstel van een door een calamiteit in onbruik geraakt gebouw is toegevoegd bij prioriteit 1.</p>
13.	<p><i>Wettelijke ontwikkelingen (4.3)</i> Wat is de status wat is omschreven bij huisvestingsakkoord VNG, POraad en VOraad? De adviezen uit dit akkoord zijn maar ten dele overgenomen. Wat is hiervoor de reden? Als je conform het huisvestingsakkoord wilt handelen, dan is onze suggestie om integraal te verwijzen naar dit akkoord en deze als bijlage bij te voegen.</p>	<p>Het huisvestingsvoorstel van VNG, PO-raad en VO-raad heeft nog geen juridische status, omdat dit nog niet verwerkt is in de wetgeving. Op dit moment is het huisvestingsvoorstel ons inziens onvoldoende concreet om integraal in te voeren en hierop financiële toezeggingen te verlangen van zowel schoolbestuur als gemeente. Op projectniveau wordt in de voorgestelde oplossingen onderzocht of het handelen conform het huisvestingsvoorstel tot meerwaarde leidt. Dit was overigens zonder het huisvestingsakkoord ook evenzeer mogelijk geweest. Het</p>

		huisvestingsakkoord is ter informatie als bijlage aan het IHP toegevoegd.
14.	<p><i>Eisen aan de huisvesting (4.4)</i> <i>Duurzaamheid</i> Duurzaamheid is een mooie ambitie van de gemeente Haren. Zou het een suggestie zijn om deze ambitie ook te vertalen in BENG-scholen vooruitlopend op de verplichting om alle gebouwen in 2021 energie neutraal te bouwen.</p>	De vertaling naar BENG-scholen leidt tot een aanzienlijke verhoging van het investeringsbedrag. De meerinvestering voor BENG ten opzichte van Frisse Scholen klasse B bedraagt in orde van grootte € 200 à € 250 per m ² . Deze forse extra investering wordt niet gedekt in de Algemene Uitkering in het gemeentefonds. Derhalve is besloten het ambitieniveau op Frisse Scholen klasse B te stellen.
15.	<p><i>Asbest</i> In de handreiking asbest van ruimte OK is naast de formele lijn ook het volgende omschreven: "Het is echter aan de colleges en gemeenteraden – in samenwerking met de schoolbesturen- om, indien een gemeente bereid is meer te doen dan ze nu wettelijk verplicht is, te besluiten of van deze formele lijn wordt afgeweken. Eén van de motieven hiervoor zou kunnen zijn dat de gemeente eigenaar van een schol wordt wanneer het gebouw op enig moment niet meer voor onderwijs wordt gebruikt. Een ander motief is dat er sprake kan zijn van levensduur verlengende investeringen, waardoor niet hoeft te worden geïnvesteerd in (vervangende) nieuwbouw". Wij zouden dit in overweging geven om het toe te voegen aan het IHP.</p>	De gemeente hanteert de wettelijke kaders hierin. Wanneer een van de genoemde motieven zich voordoet, en het daarmee voor de gemeente gunstig is, kan de gemeente besluiten van de formele lijn af te wijken. Omdat dit om dusdanig specifieke situaties gaat, wordt hier geen beleid op gemaakt.
16.	<p><i>Aardbevingsbestendig bouwen</i> In paragraaf 4.3. staat dat de gemeente vanuit haar wettelijke verplichting zorgplicht heeft voor passen, kwalitatief goede en veilige onderwijshuisvesting. Er wordt gesproken over aardbevingsbesteding bouwen in de gemeente Haren voor nieuwbouw. Er wordt aangegeven dat de gemeente Haren binnen de contourenkaart van het KNMI valt. Het is aan te bevelen om goed uit te zoeken hoe dit zit voor zowel de nieuwe als huidige gebouwen. Volgens onze informatie is het zo als schoolgebouwen binnen de 0.1 PGA contour vallen dat er maatregelen moeten worden genomen om aan de veiligheidseisen te voldoen. De NPR heeft nog geen wettelijke status (nog geen onderdeel</p>	<p>De contour voor 0,1 PGA is slechts van toepassing op de nieuwbouwregeling, waaronder de NAM de redelijke meerkosten vergoedt voor aardbevingsbestendig bouwen. Volgens de actuele contourenkaart van het KNMI loopt de 0,1 PGA contour over Haren.</p> <p>Een gebouweigenaar, in geval van een schoolgebouw is dat doorgaans het schoolbestuur, is verantwoordelijk voor de technische staat van het gebouw. De eigenaar zal regelmatig moeten inspecteren of er schade aan het pand is, die kan leiden tot een onveilige situatie. Daarnaast heeft de gemeente een toezichthoudende taak op de staat van de gebouwde omgeving. In geval van schade dient de schadeprocedure van CVW te</p>

	<p>van het bouwbesluit) maar wordt in het gebied die valt binnen de contourlijnen van het KNMI gehanteerd als basis voor de maatregelen voor de aardbevingsbestendigheid van schoolgebouwen. Dit geldt overigens niet alleen voor nieuwbouw, maar ook (en wellicht nadrukkelijker) voor bestaande bouw. Graag zien we hier beleid (inventarisatie en afspraken NAM) en financiën (eventueel als PM post) in het IHP opgenomen. De gemeente Haren zou hier in onze ogen een voortrekkersrol kunnen vervullen en overleg hierover voeren met de NAM.</p> <p>Eén van de schoolbesturen gaf in het OOGO aan dat in de prioriteiten van het jaarlijks huisvestingsprogramma ook “veiligheid” als prioriteit 1 kunnen worden opgenomen. Stichting Baasis onderschrijft dit ook.</p>	<p>worden gevolgd.</p>
17.	<p>Goed gespreide en passende huisvesting (5.1) <i>Renovatie</i></p> <p>De uitgaven voor exploitatie en onderhoud zouden in onze ogen ook bij de overweging voor renovatie moeten worden meegenomen. Anders ontstaat het risico dat de rekening minder investeringen via exploitatie en onderhoud bij het schoolbestuur terecht komen.</p>	<p>De exploitatielasten dienen inderdaad te worden meegenomen in de overweging tussen renovatie en nieuwbouw. De ‘total costs of ownership’ moeten hier in ogenschouw worden genomen, waarbij bij onderwijs sprake is van een gedeeld ‘ownership’ in investering (gemeente) en schoolbestuur (exploitatie). Dit is toegevoegd in het IHP.</p>
18.	<p>Frisse scholen/Duurzaamheid (5.3)</p> <p>Op pagina 20 wordt gesproken over het advies dat bij ingrijpende renovaties wordt uitgagaan van Klasse B (1e alinea). In de tweede alinea wordt er gesproken over nieuw te realiseren huisvesting. In het aanvullend ambtelijk overleg hebben we er over doorgesproken dat Klasse B ook voor levensduur verlengende renovaties moet gelden. Dit is namelijk ook steeds uitgangspunt geweest in de gesprekken die we tot nu toe hebben gevoerd over De Brinkschool. Het is goed om dit ook in zijn algemeenheid als visie op te nemen.</p> <p>Daarnaast wordt er voor bestaande scholen een regeling opgenomen voor energiebesparende maatregelen voor het primair onderwijs (27). Er wordt hierbij niet gesproken over de levensduur verlengende renovaties. Is het correct om bij de levensduur</p>	<p>Bij aanvang van het haalbaarheidsonderzoek naar de Rummerinkhof is door in overleg met stichting Baasis, mede op basis van de ingeschatte mogelijkheden en beperkingen van het bestaande gebouw, per item van het PvE Frisse scholen de ambitie bepaald. Op onderdelen is hier gekozen om Frisse Scholen klasse C aan te houden. Hiervoor is gekozen omdat B voor het specifieke onderdeel niet haalbaar leek, of omdat de investering om B te behalen niet in verhouding staat tot de daarmee te realiseren meerwaarde. In de opgenomen investering van de renovatie is de energieprestatie overigens bijgesteld naar label B, en daarmee Frisse Scholen klasse B.</p> <p>In het IHP is toegevoegd dat voor renovatie met een levensduurverlening van ten minste</p>

	<p>verlengende renovaties deze maatregelen mee te nemen? Deze optie is immers een afweging tussen nieuwbouw en renovatie.</p>	<p>25 jaar de ambitie wordt gesteld op frisse scholen klasse B voor bestaande bouw, maar dat bij de uitwerking per onderwerp kritisch dient te worden gekeken of dit op technisch en economisch haalbaar is.</p> <p>In de regeling voor energiebesparende maatregelen is er reeds vanuit gegaan dat de energiestaat van de te renoveren gebouwen dusdanig verbetert, dat deze scholen minimaal een energielabel C hebben. Deze scholen komen wel in aanmerking voor de subsidiebijdrage die geldt voor scholen met een energielabel van C of beter. Zie verder de betreffende regeling.</p>
19.	<p>Levensduur verlengende renovatie Er wordt aangegeven in de notitie dat het advies minimaal 25 jaar is. Zowel bij de uitwerking van Het Maartenscollege en De Brinkschool wordt 30 jaar als ondergrens opgenomen. Zou je dit dan niet als algemene visie kunnen zien van de gemeente Haren in de afweging nieuwbouw of renovatie?</p>	<p>De gemeente streeft naar een zo groot mogelijke verlenging van de levensduur. 30 jaar is bij de genoemde schoolgebouwen het streven. In algemene zin wordt 25 jaar als minimaal aanhouden, omdat het in voorkomende gevallen ook zo kan zijn dat een levensduurverlenging van 25 jaar technisch en financieel gezien gunstiger uitpakt dan 30 jaar, wanneer bijvoorbeeld na 25 jaar omvangrijke investeringen in groot onderhoud worden verwacht.</p>
20.	<p>Integrale Kindcentra (5.5) De maatschappelijke ontwikkeling rondom het leren en ontwikkelen in de 21ste eeuw van kinderen verschuift naar integrale kindcentra. Centraal komt de ontwikkeling van kinderen te staan en wat de bedrage is van onderwijs, kinderopvang, zorg, sport en cultuur, los van eigen organisatie doelstellingen. De gemeente Haren kiest een voor een terughoudende rol hierin door de rol op zich te nemen vanuit de vastgoed. Vanuit de nieuwe jeugdwet die is neergelegd bij de gemeenten zou het aan te bevelen zijn om te kijken hoe de gemeente een partner kan zijn in het ontwikkelen van een netwerk in de sociale omgeving van kinderen. Hierbij zou ook een stimulerende taak op het gebied van huisvesting kunnen helpen. Het zou mooi zijn om in gezamenlijkheid naar kansen te kijken vanuit een gezamenlijke visie en niet de huisvesting sec een</p>	<p>De gemeente onderschrijft het belang van een gezamenlijke op de ontwikkeling van kinderen, waar iedere betrokken partij vanuit haar verantwoordelijkheid invulling geeft. Ons inziens hoeft de huisvesting hierin geen belemmering te zijn en kunnen de partijen ook goed samenwerken wanneer zij in verschillende gebouwen gehuisvest zijn.</p>

	belemmerende rol te laten zijn.	
21.	<p>Haalbaarheidsstudie obs De Brinkschool (6.1)</p> <p>Het renovatie scenario wordt momenteel onderzocht en lijkt bij zowel het schoolbestuur als gemeente een voorkeursvariant te zijn. De haalbaarheidsfase is nog niet afgerond en een definitief besluit voor renovatie of nieuwbouw van het onderzoek naar de verkeerskundige situatie rondom de locatie, het onderzoek naar aardbeving bestendigheid en de (financiële) haalbaarheid van de te nemen maatregelen, alsmede de verhuurbaarheid van de overcapaciteit. Daarom is het verzoek o in het financiële deel van het IHP van de meest ongunstige optie uit te gaan, ic het nieuwbouwscenario. Daarbij willen we eveneens verzoeken bedrag te ramen voor verlenging en uitbreiding van de huidige tijdelijke huisvesting indien we de termijn van de nieuwe/gerenoveerde huisvesting qua ontwikkeling van het leerlingenaantal niet halen.</p>	<p>In het IHP is uitgegaan van de renovatievariant, waarbij de kosten en eventuele huuropbrengsten defensief geraamd zijn. Daarnaast is een reservering voor verkeerstechnische maatregelen opgenomen die gebaseerd is op de renovatievariant, waarbij het parkeren lastiger op te lossen is dan bij de nieuwbouwvariant. Met de kapitaalslasten van geraamde maatregelen is het redelijkerwijs ook mogelijk om een nieuwbouwvariant uit te voeren.</p> <p>Er is geen separaat bedrag geraamd voor verlenging en uitbreiding van de huidige tijdelijke huisvesting. Wanneer deze nodig is, zal dat ten laste van de opgenomen PM-post komen.</p>
22.	<p>sws Quintusschool (6.1)</p> <p>In het overzicht van de ruimtebehoefte staat voor de Quintusschool aangegeven dat er een normatieve ruimte tekort in 2016-2017 bestaat van 107m2 aflopend naar een tekort van 27m2 in 2025-2026. We willen graag in overleg om te bespreken wat de consequenties hiervoor zijn. In het concept-IHP zijn geen concrete voorstellen gedaan en hebben we hierover ook niet gesproken. Onze suggestie om hiervoor een pm-post in het financiële kader op te nemen en in een nader overleg hierop in te zoomen.</p>	<p>Het is juist dat er niet gesproken is over een ruimtetekort van de Quintusschool. In 2014 is het gebouw uitgebreid om het samenvoegen van OBS De Meent en CBS de Marke mogelijk te maken. Gezien de reeds ingezette en zich voortzettende daling van het leerlingenaantal, en er blijkbaar tot op heden voor Stichting Baasis geen aanleiding was om extra ruimte aan te vragen, is de gemeente er logischerwijs vanuit gegaan dat de beschikbare ruimte in de toekomst ook toereikend zal zijn. Indien dat niet het geval blijkt te zijn, dan zal hiervoor de procedure volgens de verordening van toepassing zijn. Eventuele kosten komen dan ten laste van de opgenomen PM-posten.</p>
23.	<p>Financiële kader</p> <p>In het plan wordt het financiële kader gepresenteerd van de plannen voor het totale onderwijs. Aangezien het haalbaarheidsplan van De Brinkschool nog niet is afgerond, gaan we er vanuit dat dit juiste investeringsbedrag nog in het definitieve plan wordt opgenomen. Is het in dit kader nog handig om een</p>	<p>Ten behoeve van de investering van de Brinkschool is het meest actuele bedrag uit het laatste concept haalbaarheidsonderzoek opgenomen. Tevens is een post voorzien voor infrastructurele aanpassingen ten behoeve van verkeerskundige maatregelen en oplossing voor de parkeerdruk.</p>

	post op te nemen voor de verkeerskundige maatregelen? We kunnen dan snel doorschakelen op het moment dat de verkeerskundige maatregelen in beeld zijn of is daar qua behandeling in de raad nog voldoende tijd voor?	
	Peter Petersenschool	
24.	De deelname aan de Energy-challenges vergt een flinke investering van scholen en vraagt veel budget van scholen. Dat is niet wenselijk.	Het is niet de intentie van de gemeente om scholen onnodig op kosten te jagen voor deelname aan de Energy Challenges. Voor de gemeente is het van belang dat alle basisscholen in de gemeente Haren natuur- en milieueducatie opnemen in hun lespakket.
	CBS de Borg	
25.	Niet duidelijk is of in geval van uitbreiding van CBS de Borg sprake is van renovatie of nieuwbouw in relatie tot de regeling voor duurzaamheidsmaatregelen.	Strikt genomen is voor het uit te breiden gedeelte sprake van nieuwbouw. Het zal echter niet zo zijn dat het gehele gebouw dan als nieuwbouw wordt opgevat.